

Høringsuttalelse: NOU 2023:10 Leve og oppleve – reisemål for en bærekraftig fremtid

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) viser til høring av *NOU 2023:10 Leve og oppleve – reisemål for en bærekraftig fremtid* som ble sendt på høring 30. mars fra Nærings- og fiskeridepartementet.

NFKK er et tverrpolitisk nettverk som har 82 medlemskommuner, spredt langs kysten fra Hammerfest i nord til Farsund i sør.

Merknader til utredningen:

Overordnet

Utvalget legger vekt på at reiselivet må utvikles på en måte som skaper attraktive lokalsamfunn for både lokalbefolkningen og de besøkende, og at reisemålsutviklingen derfor må skje gjennom et systematisk arbeid der både offentlige myndigheter, næringen og lokalsamfunnet deltar. Videre mener utvalget at Norge må ha et reiseliv som bidrar til å løse bærekraftutfordringene gjennom å redusere klimagassutslipp, beskytte og gjenoppbygge natur- og kulturarven, samtidig som næringen blir mer lønnsom.

NFKK er enige med utvalget i at reiselivet må utvikles på en måte som skaper attraktive lokalsamfunn for både lokalbefolkningen og de besøkende. Videre er NFKK enige med utvalget i at Norge må ha et reiseliv som bidrar til å løse bærekraftutfordringene gjennom å redusere klimagassutslipp, beskytte og gjenoppbygge natur- og kulturarven, samtidig som næringen blir mer lønnsom.

Reisemålsledelse og besøksforvaltning

Utvalget legger til grunn at reisemålsutvikling og samfunnsutvikling må sees i sammenheng og er klare på at det er et behov for en reisemålsledelse som avveier samfunnsmessige hensyn. NFKK er på et overordnet plan enige i utvalgets anbefaling om innføring av Reisemålsledelse, der reisemåls- og samfunnsutvikling sees i sammenheng.

Utvalget mener det er avgjørende å styrke besøksforvaltningen i Norge for å sikre en bærekraftig utvikling av reisemål og lokalsamfunn, og at det er behov for en nasjonal, tverrdepartemental innsats for å utvikle og samordne virkemidler som incentivordninger, kompetansetiltak og lovgivning. NFKK er enige i at besøksforvaltning er viktig for å sikre bærekraftig utvikling av reisemål og lokalsamfunn. God lokal besøksforvaltning fordrer at det utvikles virkemidler som sikrer kommunenes handlingsrom lokalt. NFKK er enige i at det er behov for en nasjonal, tverrdepartemental innsats for å utvikle og samordne virkemidler som incentivordninger, kompetansetiltak og lovgivning.

Utvalget forslår at kommunen(e) skal ta initiativ til å etablere en reisemålsledelse sammen med lokale aktører, og at kommunene i større grad må ta ansvar for en strategisk utvikling av reisemålet.

Videre påpeker utvalget at kommunene må ha en sentral rolle i reisemålsledelsen, og besøksstrategier som utvikles må forankres i det kommunale plansystemet. NFKK viser til at kommuner har begrenset med ressurser og kapasitet. Oppfølging av turisme og reiseliv varierer derfor mellom kommuner, og svært mange kommuner samarbeider om oppfølgingen av reiselivet som en region. NFKK støtter utvalgets forslag om at det utarbeides en nasjonal veileder som viser hvordan man kan utarbeide besøksstrategier for alle typer reisemål, som igjen understøttes av virkemidler som sikrer kommunenes handlingsrom lokalt.

Utvalget mener at det er viktig å opprettholde allemannsretten og den frie ferdselsretten av hensyn til både nasjonal identitet og folkehelse. Utvalget påpeker imidlertid at manglende ressurser til besøksforvaltning kan føre til at direkte reguleringer må tas i bruk for å styre ferdselen. Utvalgets forslag om å styrke besøksforvaltningen og finansieringen av denne, er derfor viktige tiltak for å unngå at allemannsretten må vike i områder med stort besøkstrykk. NFKK er enige med utvalget i at det er viktig å opprettholde allemannsretten og den frie ferdselsretten av hensyn til både nasjonal identitet og folkehelse.

Utvalget anbefaler at arbeidet med å utvikle en nasjonal godkjenningsordning for lokal- og region guider, turledere og fjellførere, i samarbeid med friluftsforskningsorganisasjonene (jf. Hurdalsplattformen) startes opp så snart som mulig, og at verneforskriftene for nasjonalparker og andre verneområder må endres slik at det kan settes et vilkår om sertifisering/autorisasjon av organisert virksomhet. NFKK er enige i at besøksforvaltning i verneområder og kulturmiljøer av nasjonal verdi fortsatt skal være underlagt sterk nasjonal styring og at nasjonale myndigheter fortsatt har hovedansvaret for finansiering.

Finansiering av fellesgoder

Utvalget foreslår å etablere en modell for fellesgodefinansiering der de besøkende bidrar, som kreves inn nasjonalt fortrinnsvis via transport inn- eller ut av landet. Inntektene fra besøksbidraget må øremerkes til å finansiere investeringer, drift og vedlikehold av fellesgoder for tilreisende og fastboende. Inntektene fra besøksbidragene skal fordeles mellom fylkeskommunene, som behandler søknader om midler til fellesgodetiltak. Forutsetninger for å kunne motta midler mener utvalget må være at det er etablert en reisemålsledelse på reisemålet, og at reisemålsledelsen har utarbeidet en besøksstrategi som er vedtatt i kommunen(e) som en del av kommunen(e)s samfunnsplanlegging. Besøksstrategien må beskrive hvilke fellesgoder det trengs finansiering til og hvilke tiltak som er nødvendige for å ta vare på natur- og kulturgodene.

NFKK er enige med utvalget i at det må etableres en langsiktig og forutsigbar løsning for å finansiere etablering, drift og vedlikehold av fellesgoder. Videre at det må etableres en modell for fellesgodefinansiering hvor de besøkende bidrar og at inntektene fra besøksbidraget øremerkes til å finansiere investeringer, drift og vedlikehold av fellesgoder for tilreisende og fastboende.

Cruise

Utvalget vurderer at det er et potensial for å øke den landbaserte verdiskapingen fra cruisetrafikk, og tilråder at reisemålsledelsen på norske cruisereisemål bør legge til rette for økt bruk av lokale leverandører, lokale guider og kortreist mat. Videre foreslår utvalget at regjeringen bør utarbeide en veileder som beskriver kommunenes handlingsrom til å utvikle cruiseturismen på en bærekraftig

måte innenfor plan- og bygningsloven og havne- og farvannsloven, og at cruisereisemål må ha en strategi for å styre utviklingen slik at antall besøkende dimensjoneres ut ifra reisemålets kapasitet

NFKK er enige med utvalget i at det må stilles krav til cruise-skip for å oppnå en mer bærekraftig cruise-næring, og at det bør legges til rette for økt bruk av lokale leverandører, lokale guider og kortreist mat. NFKK er enige i at det bør utarbeides en veileder som beskriver kommunenes handlingsrom til å utvikle cruiseturismen på en bærekraftig måte, slik at kommunene kan ta større eierskap til den lokale utviklingen av næringen.

Med vennlig hilsen

Bernt Lind-Aaby

Daglig leder

NFKK